

FRÉTTABRÉF BIBLIUFÉLAGSINS
FEBRÚAR 2011

*Biblían á tungumáli
Jamaíka-þjóðarinnar*

*Áttunda allsherjarþing
Sameinuðu biblíufélaganna*

Biblía Jakobs konungs 400 ára

Arnfríður Einarisdóttir í viðtali

Biblían á faraldsfæti

Dostojevskí og Nýja testamentið

Bókin sem breytir heiminum

Metsölubækur koma og fara. Höfundar ná heimsfrægd en hverfa svo af sviðinu þegar aðrir og meira spennandi stíga fram á ritvöllinn. En engin bók eða höfundur hefur jafn umbreytandi áhrif á heiminn á hverjum tíma og Biblí-an. Útgáfustarf henni tengt fer sjaldnast hátt í fjölmiðlum og ekki er hún auglýst af miklum móð í blöðum, sjónvarpi eða netmiðlum. Þrátt fyrir það breytir hún lífi milljóna manna á hverju ári og vegna tilvistar hennar hefur hin kristna kirkja tækifæri til að miðla boðskap trúar, vonar og kærleika með þeim hætti sem ómögulegt væri að gera, nyti hennar ekki við.

Þýðingar- og útgáfusaga Biblíunnar er margbrotin og það hefur ekki alltaf blásið byrlega fyrir þeim sem unnið hafa að útbreiðslu hennar. Í upphafi nítjándu aldar voru Biblíur t.a.m. af mjög skornum skammti hér á landi og var ástandið svo bágborið að margar kirkjur áttu ekki eintak í sínum fórum. Þrátt fyrir erfiðleika og stórar hindranir hefur sagan þó alltaf háttað málum á þann veg að stórhuga einstaklingar hafa tekið sig til af eigin rammleik og rutt orði Guðs braut. Þar getum við Íslendingar minnst með þakklæti manna á borð við Odd Gottskálksson, sem fyrstur þýddi Nýja testamentið á íslensku, Guðbrands Þorlákssonar sem gaf út fyrstu heildarþýðingu Biblíunnar 1584 og ekki síður Ebenezer Hendersonar sem stuðlaði að stofnun Hins íslenska biblíufélags og því að hugsjón biblíufélaganna náði að festa rætur hér á landi. Þá er ótalinn sá fjöldi einstaklinga, jafnt þeirra sem sagan geymir nöfn en ekki síður þeirra sem nú eru gleymdir, sem hafa unnið kristindómnum og boðskap Jesú Krists gagn meðal almennings í gegnum aldirnar.

Fjölbreytt verkefni

Biblíufélagið íslenska hefur frá stofndegi 10. júlí 1815, barist fyrir þeirri hugsjón að allir Íslendingar eigi kost á því að eignast Biblíuna á móðurmáli sínu. Félagið tekur sér ekki stöðu með einu trúfélagi frammar

Stefán Einar Stefánsson

öðru, enda er það Biblían sem að lokum sameinar alla kristna menn undir sama merki, Jesú Krísti. Biblíufélagið lítur svo á að það sé í þjónustu við allt kristið fólk í landinu.

Verkefni Biblíufélagsins eru fjölbætt. Lengst af sögu þess voru viðfangsefni þess hér heima svo ærin að ekki gafst tækifæri til þess að vinna að útbreiðslustarfi erlendis. Á síðustu áratugum hefur félagið hins vegar átt aðild að mörgum viðamiklum verkefnum erlendis sem öll hafa miðað að því að auka útbreiðslu Biblíunnar meðal fátækra þjóða. Í fréttaritinu að þessu sinni er m.a. greint frá því að Biblíufélagið hefur á grundvelli söfnunar á síðasta ári, kostað prentun 5.000 eintaka Nýja testamentisins á tungumáli sem nefnist bórana óró mó. Verða eintökin færð Mekane Yesus-kirkjunni í Epíópíu að gjöf og er það von félagsins að verkefnið muni verða kristnu fólki í Epíópíu til blessunar.

Þó að Biblíufélagið hafi fært út kvíarnar og komið að alþjóðastarfi Sameinuðu biblíufélaganna er ljóst að viðfangsefnin heima á Íslandi eru mörg og fjölbreytt. Útbreiðslustarfið meðal íslensku þjóðarinnar er sístætt. Um það vitnar nýja þýðingin frá árinu 2007 en henni er ætlað að mæta nýjum kynslóðum betur en eldri þýðingar geta gert. Þá hefur félagið einnig með höndum þá víðtæku skyldu að auka áhuga fólks á Biblíunni, miðla efni sem eykur á skilning á henni og gerir hana aðgengilega almennum lesendum. Útgáfa

biblíulestrarskráar í upphafi hvers árs er mikilvægt framlag til þess starfs. Þá hefur Biblían einnig haslað sér völl á veraldarvefnum og enn er leitað nýrra leiða til að gera hana aðgengilegri á þeim vettvangi.

Breyttar aðstæður

Biblíufélagið hefur, líkt og flest önnur félög og fyrirtæki í landinu, þurft að ganga í gegnum mikla endurskipulagningu eftir það efnahagshrun sem varð hér á landi 2008. Til þess að félagið geti risið undir skyldum sínum, verður það að afla fjármuna og hefur það reynst mun torveldara en áður. Félagið mun halda starfi sínu ótrautt áfram en ljóst er að því er nauðsynlegt að sniða sér stakk eftir vexti. Síðastliðið ár hefur stjórn félagsins í samráði við framkvæmdastjóra unnið að breytingum sem nauðsynlegt hefur verið að grípa til í þeirri viðleitni að finna félaginu þann rekstrargrundvöll sem hentar því til næstu ára. Er það von þeirra sem að því starfi hafa komið að þeirri vinnu muni að mestu ljúka á árinu 2011 og að kröftum félagsins verði þá í auknum mæli beint að útbreiðslu og kynningarstarfi.

Um mitt ár 2010 urðu framkvæmdastjóraskipti hjá Hinu íslenska biblíufélagi. Þá lét Jón Pálsson af störfum en hann hafði starfað fyrir félagið af mikilli elju síðustu þrettán árin. Er félagið honum þakklátt fyrir það förnfúsa starf sem hann vann. Hann fylgdi nýrri þýðingu Biblíunnar úr höfn árið 2007 eftir áralangan undirbúning þeirra fjölmörgu aðila sem lögðu hönd á plóginn við þýðingarstarfið. Undirritaður tók við starfi Jóns og hafa síðustu mánuðir farið í að komast inn í starfið. Er það von mín að starfskraftar mínir megi nýttast félaginu sem best og að ég geti komið ákvörðunum stjórnar þess farsællega til framkvæmdar.

Stefán Einar Stefánsson
framkvæmdastjóri

FRÉTTABRÉF BIBLIUFÉLAGSINS
Febrúar 2011

Hið íslenska biblíufélag
Guðbrandsstofu
Hallgrímskirkju
101 Reykjavík

PÓSTÁRITUN
Pósthólf 243
121 Reykjavík

SÍMI
510-1040

BRÉFASÍMI
510-1045

NETFANG
hib@biblian.is

VEFFANG
www.biblian.is

Afgreiðslan er opin mánudaga til föstudaga
kl. 9–17

RITSTJÓRI OG ÁBYRGÐARMAÐUR
Stefán Einar Stefánsson

HÖNNUN OG UMBROT
Brynjólfur Ólason

PRENTUN
Guðjón Ó

FORSETI HINS ÍSLENSKA BIBLIUFÉLAGS
Herra Karl Sigurbjörnsson, biskup Íslands

ÆDRIR Í STJÓRN FÉLAGSINS
Arnfríður Einarisdóttir héraðsdómari
Guðni Einarsson blaðamaður
Gunnlaugur A. Jónsson prófessor
Ólafur Egilsson, fyrrverandi sendiherra
Sigrún Valgerður Ásgeirsdóttir sérfræðingur
Sigurður Pálsson, fyrrv. framkvæmdastjóri HÍB
Séra Valgeir Ástráðsson
Séra Þórhildur Ólafs

FORSÍÐUMYNDIN
Hópmýnd af þingfulltrúum á allsherjarþingi
Sameinuðu biblíufélaganna sem fram fór
í Seúl, Suður-Kóreu, 20.–25. september 2010.

EFNI

SÍÐUR 4–5

BIBLIÁN Á TUNGUMÁLI JAMAÍKA-ÞJÓÐARINNAR

Biblíufélagið stendur fyrir fjársöfnun til að styrkja þýðingu Biblíunnar á þjóðtungu Jamaíka-búa, *patois*, en þýðingarstarfið er þegar hafið.

SÍÐUR 6–7

ÁTTUNDA ALLSHERJARÞINGIÐ

Sameinuðu biblíufélögin héldu allsherjarþing í Seúl, Suður-Kóreu, í fyrra þar sem kallaðir voru saman yfir 400 þingfulltrúar og fjöldi fræðimanna.

SÍÐA 8

BIBLÍA JAKOBS KONUNGS 400 ÁRA

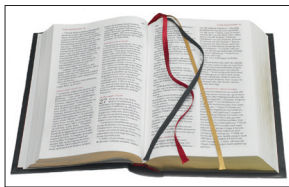
Bretar fagna í ár fjögurra alda afmæli ensku Biblíunnar, *King James Version*, en hún er talin til mestu afreka bókmenntasögunnar.

SÍÐA 10

„VITNISBURÐUR BIBLIUNNAR FELLUR ALDREI ÚR GILDI“

Rætt við Arnfríði Einarisdóttur, héraðsdómara og varaforseta Hins íslenska biblíufélags.

SÍÐA 13

BIBLIÁN SEM BÓKMENNTAVERK

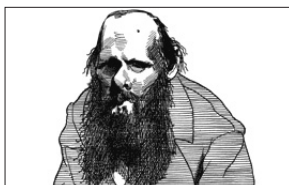
Gottskálf Jenson prófessor fjallar um námskeið í bókmenntafræði við Háskóla Íslands þar sem litið er á Biblíuna sem hluta af heimsbókmenntunum.

SÍÐA 14

BIBLIÁN Á FARALDSFÆTI

Guðni Einarsson fjallar um útbreiðslu Biblíunnar á tímum snjallsíma og spjaldtölva og þau auknu tækifæri sem bjóðast til að breiða út Orð Guðs.

SÍÐA 15

DOSTOJEVSKÍ OG NÝJA TESTAMENTIÐ

Haraldur Hreinsson guðfræðingur fjallar um áhrif Nýja testamentisins á rússneska stórskáldið og hvernig þau birtast í persónusköpun þess.

Biblían á tungumáli Jamaíka-þjóðarinnar

Í þessu hefti fréttabréfsins viljum við vekja athygli á miklu verkefni sem hafið er á Jamaíka við þýðingu Biblíunnar á þjóðtungu landsmanna. Jamaíka er afar fátækt ríki og tungumálið sem þar er talað hefur átt undir högg að sækja af mörgum ástæðum. Talið er að með þýðingu Biblíunnar á hið svokallaða patois-tungumál, muni það ekki aðeins varðveitast heldur geta orðið stolt þess fólks sem það talar.

Dr. Faith Linton, stjórnarmaður í Biblíufélaginu í Vestur-Indíum, man enn eins og gerst hafi í gær hvernig viðbrögð samverkamanna hennar í félaginu voru þegar hún fyrst reyndi að sannfæra þá um mikilvægi þess að Biblían yrði þýdd á patois, tungumál fólksins á Jamaíka. Að loknu námi erlendis gerði hún sér betur grein fyrir mikilvægi þess að fólk eignaðist Biblíuna á móðurmáli sínu. Aðrir stjórnarmenn voru ekki eins vissir og töldu raunar að patois væri ekki tungumál sem eðlilegt væri að þýða orð Guðs á. Viðhorf þeirra einkenndist af því að tungumálið væri of gróft og gæti í raun ekki miðlað þeim sannleika sem orð Guðs hefur að geyma. Þrátt fyrir þessar mótbárur stefnir biblíufélagið af öllu afli að því að Biblían verði aðgengileg rúmlega 2,7 milljón einstaklingum á Jamaíka á móðurmáli sínu.

MUNIÐ SÖFNUNARREIKNING BIBLÍUFÉLAGSINS

Reikningur: 0101-26-3555
Kennitala: 620169-7739

Sérstætt tungumál

Þrátt fyrir þá staðreynd að patois sé jafn útbreitt og raun ber vitni hefur það lengi verið álitid óæðra tungumál, einhvers konar útvötnuð engilsaxnesk málýska. Hefur það m.a. orðið til þess að þeir sem tala patois hafa skammast sín fyrir tungumálið sitt. Það hefur fyrst og fremst átt birtingarmyndir sínar í mæltu máli, en síður rituðu og almennt hefur það ekki verið talið hentugt við kennslu eða við umræður á vettvangi stjórnmálanna. Þó hafa miklar breytingar orðið í þessum efnunum. Ein skýrasta vísbendingin um það er sú vinna sem nú á sér stað við Háskóla Vestur-Indía þar sem unnið er að þróun og uppbyggingu opinbers ritunarkerfis tungumálsins. Fáar bækur hafa verið gefnar út á grundvelli þessa kerfis en þýðing Biblíunnar verður fyrsta meiriháttar útgáfan sem styðst við kerfið sem unnið hefur verið að á síðustu árum.

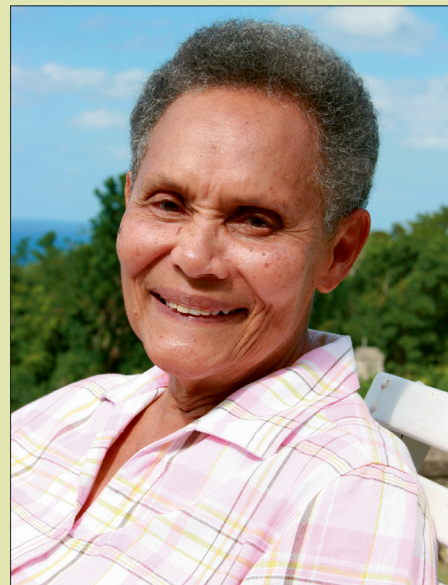
Þýðing Biblíunnar á patois

Nú þegar hefur nær helmingur Nýja testamentisins verið þýddur en skortur á fjármagni veldur því að verkefnið hefur

Dr. Faith Linton er einn helsti hvatamaður að þýðingu Biblíunnar á þjóðtungu Jamaíka-búa.

nú að mestu stöðvast. Af þeim sökum er nauðsynlegt að biblíufélög annarra þjóða taki höndum saman og styðji þetta gríðar-mikilvæga þýðingarverkefni. Samhliða þýðingarvinnunni er einnig stefnt að því að gefa orð Guðs út á hljóðsnældum. Courtney Stewart, framkvæmdastjóri Biblíufélagsins í Vestur-Indíum bendir á að þó hið mikilvæga starf eigi sér stað við háskólann í landinu og að grettistaki sé lyft með því að koma Biblíunni út á prenti, sé ólæsi útbreitt meðal íbúanna

Upplesarar fyrir hljóðbókaútgáfu Biblíufélagsins í Vestur-Indíum. Þeir lesa upp úr Nýja testamentinu á patois-tungumálinu.

Frásagnir öðlast nýja merkingu

„Það gerist eitthvað þegar fólk heyrir biblíusöngurnar sagðar á patois,“ segir Stewart. „Það er ótrúlegt! Fólk verður uppnumið af frásögninni og einbeitingin fer öll í að hlýða á hana. Það er eins og að fólk sé að heyra söguna sagða í fyrsta skiptið. Þegar maður ræðir við fólk á patois-tungumálinu þá er maður á sama stað og það sjálft og það breytir öllu til hins betra.“ Þannig segir Stewart einnig frá því þegar hann hitti prest sem hafði lært að lesa frásagnir Biblíunnar á frummálunum, hebresku og grísku. „Við sátum saman og hlýddum á frásögnina af Jesú þegar hann lægði storminn. Að frásögninni lokinni sat hann hljóður um stund og sagði svo: „Ég sé þetta fyrir mér.“ Sagan hafði lokist upp fyrir honum í fyrsta sinn! Hann hafði lært mikið í guðfræði en þrátt fyrir það hafði hann aldrei séð frásögnina lifandi fyrr en nú.“ Að lokum bendir Stewart á að: „Patois-tungumálið er það sem skilgreinir okkur sem fólk og það talar með sérstökum hætti til þjóðar okkar. Að eignast Biblíuna á móðurmálinu staðfestir fyrir okkur sem manneskjum að við eigum skilið að njóta virðingar. Það hlýtur að vera svo fyrst orð Guðs er til á málinu okkar. Það segir okkur að Guð hefur gert sér bústað meðal okkar og að það er von í framtíðinni!“

Styðjum mikilvægt verkefni

Alþjóðlega biblíuhreyfingin leggur mikið að mörkum til þýðingarstarfs meðal fátækari þjóða heimsins. Það starf tekur aldrei enda. Nú beinir Hið íslenska biblíufélag sjónum sínum að hinu gríðarstóra og mikilvæga verkefni á eylandinu Jamaíka. Fyrir tæplega 450 árum eignaðist íslenska þjóðin Biblíuna á móðurmáli sínu. Sú gjöf hefur orðið landi og þjóð til mikillar blessunar. Nú geta félagsmenn Biblíufélagsins og velunnarar þess stuðlað að því að 2,8 milljón manna þjóð vestanhafs fái notið sömu forrættinda og íslenska þjóðin hefur gert á liðnum öldum, þ.e. eignast Biblíuna, bók bókanna, á eigin tungumáli. ■

og því sé nauðsynlegt að gera Biblíuna aðgengilega þeim sem ekki eru læsir. Verði það ekki gert, þýði það að stærstur hluti íbúanna fái ekki beinan aðgang að hinum helgu textum. Þýðingarstarfið mun efla lestrarkennslu þó að ólæsi sé mjög útbreitt og mikilvægt sé að koma Biblíunni til fólksins í hljóðbókum telja forsvarsmenn Biblíufélagsins í Vestur-Indíum að þýðingin muni auka á læsi fólksins í landinu. Um leið og fólkið fái Biblíuna á hljóðsnældum muni það geta

fylgst með hinu ritaða máli og þannig lært að lesa. Fólkið þráir að geta lesið Biblíuna á móðurmáli sínu. Stewart segir: „Sú viðleitni að þýða Biblíuna á patois kemur fram á sama tíma og fólkið er farið að átta sig á því að við getum ekki lengur hunsað tungumál barna okkar. Það má líta á þessa þýðingu sem tilraun til þess að komast undan ákveðinni lítillækkun. Þýðingin mun auka sjálfstraust fólks og móðurmálið verða því meira virði.“

Courtney Stewart, framkvæmdastjóri Biblíufélagsins í Vestur-Indíum, á skrifstofu sinni í Kingston.

Áttunda allsherjarþing Sameinuðu biblíufélaganna

Yfir 400 fulltrúar frá 146 biblíufélögum sóttu allsherjarþing Sameinuðu biblíufélaganna í Suður-Kóreu síðastliðið haust ásamt fjölda sérfræðinga á sviði trúarbragða, menningar, þýðinga og útbreiðslustarfs.

Árið 1946 var sameiginlegum vettvangi biblíufélaga víða um heim komið á fót. Nefnist sá vettvangur Sameinuðu biblíufélögin og er honum ætlað að efla samtakamátt þeirra. Markmið þeirra er og hefur verið að gera orð Guðs aðgengilegt öllum mönnum, óháð menntun og efnahag. Í dag eru biblíufélögin sem eiga aðild að Sameinuðu biblíufélögunum um 146 talsins og starfa þau í yfir 200 löndum allt í kringum hnöttinn.

Frá árinu 1966 hafa Sameinuðu biblíufélögin boðað til alheimspings þar sem fulltrúar allra aðildarfélaga koma saman og móta stefnu samtakanna nokkur ár fram í tímann. Að jafnaði eru þingin haldin á sex til átta ára fresti þó undantekning hafi orðið á því árið 2004, þegar 200 ár voru frá því að fyrsta biblíufélagið, Hið breska og erlenda biblíufélag, var stofnað. Upphaf þess félagsskaps varð vísir að starfsemi

biblíufélaga víða um heim, m.a. á Íslandi, en ferð Ebenezers Henderssonar til Íslands árið 1814 var kostuð af hinu breska félagi. Ári síðar var Hið íslenska biblíufélag stofnað að áeggjan Ebenezers.

Allsherjarþingið 2010

Við lok Allsherjarþingsins í Newport árið 2004 var tilkynnt að næsta þing yrði haldið í Seúl í Suður-Kóreu. Þótti það eiga vel við enda hefur starfsemi Biblíufélagsins þar í landi verið fádæma öflugt og útbreiðsla Biblíunnar haldist í hendur við lifandi og vaxandi trúarlíf kristinna manna þar í landi. Hófst undirbúningur þingsins fljótlega og það var ljóst að forsvarsmenn Biblíufélagsins í Suður-Kóreu myndu leggja mikið upp úr því að þingið tækist sem best.

Þingið sótti fyrir hönd Hins íslenska biblíufélags, nýráðinn framkvæmdastjóri þess, Stefán Einar Stefánsson og hélt hann

utan 19. september, degi fyrir setningu þingsins. Hófst þinghald þann 20. september og stóð í fimm daga. Þingið sóttu 401 fulltrúi frá 146 biblíufélögum, ásamt öðrum gestum sem boðin var þátttaka. Alla þingdagana hófst dagskráin stundvíslega kl. 8:15 með helgistund. Í kjölfar þeirra var hafist handa við mótun stefnu samtakanna. Til þingsins voru kallaðir sérfræðingar á sviði trúarbragða, menningar, þýðinga og útbreiðslustarfs. Fluttu þeir fyrirlestra sem urðu þingfulltrúum innblástur og leiðarljós í störfum sínum. Var hinum stóra hópi skipt upp í marga smærri og var þeim, hverjum og einum, falið það verkefni að gefa sérskipaðri samræmingarnefnd ráð og hugmyndir sem síðan voru bornar undir þingið í heild. Fulltrúi Íslands sat í hópi með fulltrúum frá Austurríki, Nepal, Slóveníu, Eistlandi, Bangladesh, Írak, Máritíus, Kenýa og fleiri löndum. John Hughesdon, stjórnarformaður Breska og erlenda biblíufélagsins, var formaður starfshópsins.

Seúl-yfirlýsingin

Þegar starfshóparnir höfðu lokið störfum og tillögur verið mótaðar yfir þingtímann, var hafist handa við að marka stefnu fyrir Sameinuðu biblíufélögin fram að næsta Allsherjarþingi sem ætlunin er að halda árið 2016 í Brasilíu. Yfirlýsingin (*The Seoul Declaration*), sem þingið samþykkti við starfslok, verður leiðarsteinn í stafni samtakanna næstu árin og vonir standa til að á grundvelli hennar megi efla enn frekar það útbreiðslu- og þýðingarstarf sem byggt hefur verið upp á liðnum áratugum. Meðal þess sem Seúl-yfirlýsingin hefur að geyma er skilgreining á ólíkri stöðu og viðfangsefnum biblíufélaganna, allt eftir því við hvaða aðstæður þau starfa í heimalöndum sínum. Það er ekki markmið Sameinuðu biblíufélaganna að fella

© TOR JERANSEN

Stefán Einar Stefánsson, framkvæmdastjóri Hins íslenska biblíufélags, sótti allsherjarþingið í Suður-Kóreu.

© SUBUR-KÖRESKA BIBLIÚFÉLAGIÐ

© TOR TJERANSEN

© SUBUR-KÖRESKA BIBLIÚFÉLAGIÐ

Efri mynd til vinstri: Ungu fólki víða að úr heiminum var boðið til allsherjarþingsins til þess að gefa þingfulltrúum góð ráð. Neðri mynd til vinstri: Dr. Robert Cunville frá Indlandi var kjörinn forseti Sameinuðu biblíufélaganna á allsherjarþinginu. Mynd að ofan: Þingfulltrúar hlýddu á fjölmörg erindi fræðimanna.

öll aðildarfélögin í sama mót og það er fremur talið til styrkleika hreyfingarinnar að hún skuli byggjast upp á félögum sem leita ólíkra leiða til að ná hinu sameiginlega markmiði.

Þá er í yfirlýsingunni einnig fjallað um áhrif þeirra efnahagsþrenginga á biblíufélögin, sem skeið hafa heimsbyggðina og möguleika þeirra til þess að rísa undir hlutverki sínu. Er þar lögð sérstök áhersla á að faglega verði unnið að greiningu á þörfinni fyrir fjármagn til þýðingastarfa og prentunar. Ljóst er að forgangsraða verður verkefnum eftir mikilvægi þeirra og áhrifum. Fulltrúi Íslands á þinginu benti þó á þá staðreynd að mörg smærri málsvæði heimsins hafa notið góðs af þýðingarstarfi í nútíð og fortíð og að Ísland væri lifandi dæmi þess.

Nú þegar mörg af stöndugri biblíufélögum heimsins hafa orðið fyrir miklum búsigfum er talið mikilvægt að þau félög sem treysta á styrkveitingar hinna betur stæðu, leiti leiða til þess að tryggja sér sjálfbærar rekstrargrundvöll. Á það við um mörg biblíufélög Suður-Ameríku, Afríku, Austur- og Suður-Evrópu. Hið íslenska biblíufélag hefur ekki þegið styrki úr sjóðum alþjóðahreyfingarinnar. Þess í stað hefur félagið ætíð getað lagt sitt af mörkum til alþjóðlegra verkefna og standa vonir til þess að svo megi verða áfram.

Unga fólkið og Biblían

Í Seúl-yfirlýsingunni er sérstaklega tekið á því hvernig koma megi Biblíunni til

Í lögum Sameinuðu biblíufélaganna segir að allsherjarþingunum sé ætlað eftirfarandi hlutverk:

- » Að gera biblíufélögunum kleift að deila sín á milli þeirri sýn og þeim markmiðum sem biblíuhreyfingin vinnur sameiginlega að.
- » Að fjalla um aðgerðir heimsstjórnarinnar frá fyrra allsherjarþingi.
- » Að móta stefnumið Sameinuðu biblíufélaganna.
- » Að kjósa forseta Sameinuðu biblíufélaganna.
- » Að fjalla um og breyta lögum Sameinuðu biblíufélaganna.

unga fólksins í heiminum. Þingfulltrúar gerðu sér ljósa grein fyrir því að margt hefur breyst í heiminum á fáum árum og baráttan um athygli unga fólksins er orðin meiri en áður. Aðfeyring af fjölbreyttum toga glepur hugann og æ fleiri ungmenni finna fyrir tómleika og tilgangsleysi í lífi sínu. Sameinuðu biblíufélögin eru staðföst í þeirri skoðun sinni að Biblían sé sá klettur sem ungir sem aldnir eigi að byggja sig fram um að ná til unga fólksins eftir þeim boðleiðum sem best henta á hverjum tíma. Rafbækur og samskiptaforrit á veraldarvefnum skipa þar stórt hlutverk og biblíufélögin eru hvert með sínum hætti að vega og meta hvernig þau geta svarað kalli kynslóðanna.

Til þess að Sameinuðu biblíufélögin geti betur áttað sig á því hvernig best sé að

nálgast ungt fólk með boðskap Biblíunnar, var gripið til þess ráðs að halda Allsherjarþing unga fólksins, samhliða þinginu í Seúl. Var ungu fólki víða að úr heiminum boðið til þingsins og meðan Allsherjarþingið starfaði, undirbjó unga fólkið skilaboð til þess, þar sem þingfulltrúar fengu góð ráð um það hvernig betur má vinna ungt fólk á band Biblíunnar. Þótti tilraunin með þing unga fólksins heppnast svo vel að ákveðið hefur verið að endurtaka leikinn í Brasilíu 2016. Gaman væri að sjá fulltrúa ungs fólks á Íslandi sækja þingið heim að því sinni.

Ótal verkefni framundan

Biblíufélögin hafa í raun óendanlegu verkefni að sinna. Þörfin fyrir guðsorð fer sífellt vaxandi og íbúar fátækari ríkja heimsins fá sífellt meiri innsýn í það hversu mikinn fjársjóð Biblían hefur að geyma. Það er sameiginleg ábyrgð kristinna manna um víða veröld að gera hinum minnstu bræðrum og systurum kleift að eignast Biblíuna á móðurmáli sínu. Seúl-yfirlýsingunni er ætlað að varða leiðina að því marki og þingfulltrúar á Allsherjarþinginu höfðu allir það sameiginlega markmið að leita uppi þær leiðir sem best munu duga til þess að tryggja að enginn þurfi að fara á mis við boðskap Biblíunnar. ■

Biblía Jakobs konungs

1611–2011

Í ár fagna Bretar þeim tímamótum að 400 ár eru liðin frá prentun þeirrar biblíupýðingar sem oftast er kennd við Jakob I, konung Englands (1603–1625), *King James Version*. Er hún talin til mestu afreka bókmenntasögunnar í ljósi þeirra áhrifa sem þýðingin hefur haft allar götur frá því að hún var fyrst gefin út. Er stundum haft á orði að hún sé hinn „opinberi“ texti breska heimsveldisins og að fáir textar hafi haft jafn sameinandi áhrif í sögunni. Í tilefni tímamótanna mun umfjöllun um þýðinguna og áhrif hennar vera mjög sýnileg víða í Bretlandi og raunar víðar um hinn enskumælandi heim. Hið íslenska Biblíufélag mun af þeim sökum upplýsa lesendur vefsvæðisins biblia.is um það sem hæst ber í því tilliti.

Tilurð þýðingarinnar
Plágan mikla setti svip sinn á allt mannlíf í Englandi á fyrstu áratugum 17. aldar. Þó að áhrif hennar hafi verið mikil og afleiðingarnar geigvænlegar, olli hún ekki algjörri stöðnun í

© STEVE GIER

Þýðingarnefndirnar höfðu m.a. starfsaðstöðu í háskólanum í Cambridge.

menningar- og trúarlífi Evrópu. Skömmu eftir að Jakob I var krýndur konungur Englands og sameinaði það Skotlandi undir eina krúnu, boðaði hann leiðtoga ensku kirkjunnar til fundar við sig þar sem trúmál og framtíð kirkjunnar skyldu rædd. Á ráðstefnunni, sem haldin var í Hampton Court í byrjun árs 1604, var ræddur sá möguleiki að ráðist yrði í nýja þýðingu Biblíunnar. Var tilagan ekki síst borin fram til að friða hina svokölluðu

púritana sem mjög var uppsígað við orðalag tiltekinna ritningarstaða þeirrar þýðingar sem þá var í notkun. Réðist konungur í hið

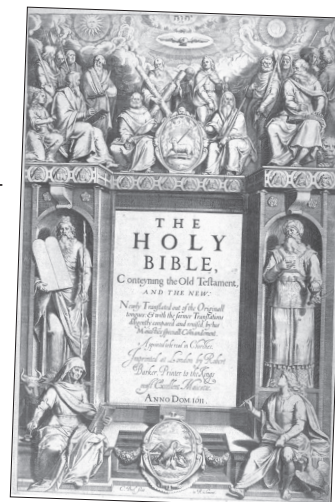
mikla verk efni af miklum myndarskap og í lok árs 1604 voru 47 fræðimenn ráðnir til verksins. Voru þeim gefin skýr fyrirmæli af hendi konungs um að þýðingin þyrfti að endurspegla kirkju- og trúarskilning ensku kirkjunnar og að áhrifum púríta skyldi haldið í lágmarki. Var og gerð krafa til þess að tiltekin hebresk og grísk orð yrðu þýdd með sama hætti og áður hafði verið gert. Fræðimennirnir fengu ekki greidd laun fyrir vinnu sína en þess í stað var biskupum kirkjunnar uppálagt að hafa þá í huga, ef háar

og góðar stöður losnuðu innan kirkjunnar.

Þýðingarstarfið

Þýðingarstarfið fór fram í sex nefndum sem höfðu starfsaðstöðu í háskólunum í Oxford og Cambridge og dómkirkjunni í Westminster. Lauk starfi þeirra í árslok 1608 og geta heimildir þess að nefndin sem tók á þýðingu apókrýfu bóka Gamla testamentisins hafi fyrst orðið til þess að skila vinnu sinni. Að því loknu tók samefningarnefnd til starfa. Gerði hún nokkrar breytingar á fyrirbyggjandi þýðingu en lokaorðið um heildartextann hafði Richard Bancroft, erkibiskup í Kantaraborg, Breytingar hans voru

fjórta talsins. Hin nýja þýðing leit dagsins ljós á prenti árið 1611. Umbrotið var í föllóstaerð og fékkst hún óinnbundin fyrir tíu shillinga en innbundin fyrir tólf. Hinn konunglegi prentari, Robert Barker, lagði út í mikla

fjárfestingu í tengslum við prentunina og varð nærri gjaldþrota af þeim sökum. Á komandi árum breiddist hin nýja þýðing út um hinn enskumælandi heim. Er hún enn prentuð og seld víða um heim og óhætt er að fullyrða að fáar þýðingar hafi haft jafn mótandi áhrif á menningu Vesturlanda og hún. ■

Biblíudagurinn

► 27. febrúar 2011

Guðsþjónusta í Hallgrímskirkju kl. 11:00. Prestur er séra Jón Dalbú Hróbjartsson. Arnfríður Einarsdóttir, varaforseti Hins íslenska biblíufélags, prédikar. Félagar úr Mótettukór Hallgrímskirkju leida söng undir stjórn Björns Steinars Sólbergssonar, organista. Messuþjónar aðstoða við guðsþjónustuna. Guðsþjónustunni verður útvarpað. Safnað verður til styrktar starfi Biblíufélagsins í Vestur-Indíum.

HÍÐ ÍSLENSKA
GUÐBRANDSSTOFU

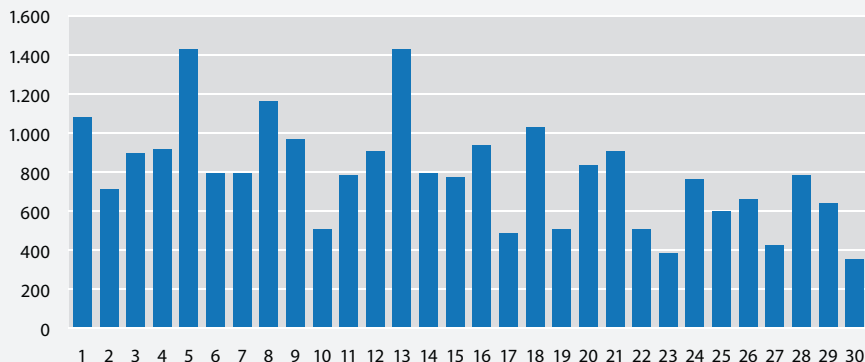

BIBLIÚFÉLAG
HALLGRÍMSKIRKJU

Oft er látið að því liggja að Biblían sé mest „ólesna“ bók veraldar. En er það svo?

Næri 24 þúsund uppflettingar

Oft er látið að því liggja að Biblían sé mest „ólesna“ bók veraldar. Tölfræði sem varpar ljósi á notkun leitarforrits Biblíunnar á íslensku gæti þó bent í aðra átt. Að jafnaði er leitað yfir 20.000 sinnum í nýju þýðingunni í hverjum mánuði. Notkunin er mismunandi milli daga en meðfylgjandi skýringarmynd varpar nokkru ljósi á það. Í september 2010 var 23.844 sinnum leitað í Biblíunni yfir þrjátíu daga tímabil en það samsvarar 794,8 uppflettingum á degi hverjum að jafnaði. Þá virðist ekki vera fylgni milli þess hvaða vikudagur er og þess að notkunin aukist eða dragist saman. Sunnudagar skera sig ekki

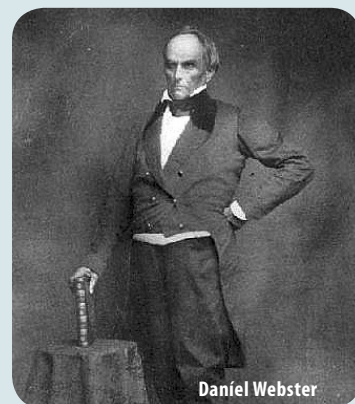
sérstaklega úr í þeim efnum. Hins vegar vakti það nokkra athygli að 1. október síðastliðinn, þegar mikill órói skapaðist í íslensku samfélagi og allt ætlaði um koll að keyra við Austurvöll, urðu uppflætt-ingar mun fleiri en oftast áður. ■

AF HEIMASÍÐU BIBLÍUNNAR
www.biblian.is
Flokkur: Siðfræði
Efni tengt 1. kafla 1. Mósebókar

Samkvæmt fyrstu Mósebók eru mennirnir frábrugðnir annarri sköpun. Mennirnir eru eina sköpunarverkið sem gert er í mynd Guðs. Í andstöðu við þetta sjónarmið eru aðrar hefðir og heimspekistefnur sem líta hvorki á manninn sem helgari eða vanhelgari sköpunarverk en aðrar lífandjörvur.

Árið 1843 lýsti Daniel Webster, sem þá var öldungadeildarþingmaður í Bandaríkjunum, áhrifum fyrstu Mósebókar og allrar Biblíunnar svo-
hljóðandi: „Bíblían er bók trúar, bók kenningar, bók siðferðis, bók trúar-
bragða, sérstakrar opinberunar frá Guði; en hún er einnig bók sem kennir að sérhver maður ber ábyrgð sem einstaklingur, að hann búi yfir reisu og sjálfsvirðingu og að allir menn eru jafnir.“

Mörgum samfélögum sem hafa viljað fylgja boðskap Biblíunnar hefur engu að síður mistekist að fylgja þessum grunngildum fyrstu Mósebókar. Reyndar var Bandaríkjamönnum af afrískum uppruna enn haldið í þrældómi þegar Webster lýsti áhrifum fyrstu Mósebókar. Engu að síður heldur hugmyndin um sérstakt manngildi, gefið af Guði, sem enginn mannlægur máttur hefur rétt eða getu til þess að umsnúa eða draga úr, áfram að móta vestræna sýn á persónulega siðfræði, félagslegt réttlæti og lög.

„Vitnisburður Biblíunnar fellur aldrei úr gildi“

Rætt við Arnfríði Einarsdóttur, héraðsdómara og varaforseta Hins íslenska biblíufélags

Frjá stofnun Biblíufélagsins hefur sú hefð skapast að í forsæti þess situr biskup Íslands. Leiðir hann stjórnarstörf og hefur mótandi áhrif á félagið á hverjum tíma. Verkefni þess eru hins vegar mörg og í stjórn ásamt biskupi sitja átta kjörnir fulltrúar sem hver og einn hefur áhrif á framtíðarstefnu og verkefni félagsins. Við þær breyttu aðstæður sem Biblíufélagið hefur þurft að laga sig að, var tekin ákvörðun um það á liðnu ári að sérstök framkvæmdanefnd var sett á fót, en henni er ætlað að styðja við framkvæmdastjóra félagsins í daglegum rekstri og búa mál til umfjöllunar gagnvart stjórninni. Í framkvæmdastjórn sitja þrír fulltrúar stjórnarinnar, gjaldkeri, ritari og varaforseti.

Í embætti varaforseta var kjörin Arnfríður Einarisdóttir héraðsdómari en hún hefur setið í stjórn Hins íslenska biblíufélags í tæp tuttugu ár og þekkir því félagið og viðfangsefni þess vel. Nú þegar skipulagi félagsins hefur verið breytt þótti við hæfi að gefa félagsmönnum og öðrum áhugasömum einhverja mynd af varaforseta og formanni framkvæmdastjórnar félagsins.

Hvernig kom það til að þú tókst sæti í stjórn Hins íslenska biblíufélags?

„Það var á fyrri hluta tíunda áratugar síðustu aldar sem sr. Sigurður Pálsson, þáverandi framkvæmdastjóri félagsins, hafði samband við mig og spurði hvort ég gæti ekki hugsað mér að bjóða mig fram í stjórn þess. Ég verð að viðurkenna, að þótt ég hefði tekið þátt í kristilegu starfi frá unglingarárunum, vissi ég harla lítið um félagið. Hins vegar datt mér ekki í hug að neita sr. Sigurði um þetta, þótt ekki væri nema fyrir þá vissu, að ef sr. Sigurður starfaði fyrir félagið, þá hlaut það að vera gott og gaman að vera þar! Sem það auðvitað var og ég hef átt þar góðar stundir með góðu fólki sem ég hefði ekki viljað vera án.

Arnfríður Einarisdóttir.

„*Von mín er sú, að sýn Biblíunnar á mann-gildi og réttlæti eigi greiða leið í vitund fólks og verði að raunverulegri viðmiðun.*“

Auk þess komst ég fljótt að því að það er mikið líf í þessu elsta starfandi félagi á Íslandi og starf þess er að mínu áliti bæði merkilegt og mikilvægt.“

En hver eru helstu viðfangsefni félagsins að þínu mati?

„Samkvæmt lögum Hins íslenska biblíufélags er það meginhlutverk félagsins að vinna að þýðingu, útgáfu, útbreiðslu og notkun Biblíunnar. Frá því að ég tók sæti í stjórn félagsins hefur meginþungi starfsins legið í vinnu við nýja þýðingu Biblíunnar sem kom út haustið 2007. Þetta var gríðarmikið starf og unnið af fagfólki í fremstu röð. Ég hefði aldrei getað ímyndað mér hversu mikil vinna býr að baki þýðingu sem þessari, nema fylgjast náið með í öll þessi ár. Ég er afar ánægð með niðurstöðuna og ber mikla virðingu fyrir öllu því góða fólki sem þar lagði hönd á plóg.“

Nú hefur sérstakri framkvæmdastjórn verið komið á fót á vegum Biblíufélagsins. Hver er hugsunin á bak við þá nýbreytni?

„Á aðalfundi félagsins í fyrra var sett inn í lög félagsins nýtt ákvæði þar sem mælt er fyrir um að stjórnin kjósi úr sínum hópi varaforseta, ritara og gjaldkera, sem saman mynda framkvæmdastjórn félagsins. Í lögnum er hlutverki hinnar nýju framkvæmdastjórnar lýst þannig, að hún starfi í umboði stjórnar að þeim verkefnum, sem henni eru falin, einkum varðandi rekstur félagsins. Stjórnin kaus Ólaf Egilsson gjaldkera, Sigrúnu V. Ásgeirsdóttur ritara og mig varaforseta og höfum við átt gott samstarf okkar í milli og við nýjan framkvæmdastjóra félagsins, Stefán Einar Stefánsson.“

Hvernig sérð þú starf framkvæmdastjórnarinnar fyrir þér í nánustu framtíð?
„Starf okkar er enn í mótun en við höfum reynt að fylgjast vel með málefnum félagsins, ekki síst fjármálum þess, enda full þörf á því þessi misserin. Ég hef trú á því að með tilkomu framkvæmdastjórnarinnar verði eftirfylgni með verkefnum félagsins virkari og yfirsýn betri. Þá vona ég líka að við getum stutt framkvæmdastjórnann í sínum störfum.“

Hver verða helstu verkefni Bibliúfélagins á komandi árum?

„Við útkomu nýju biblíupýðingarinnar var ljóst að betra tóm myndi gefast til að sinna öðrum verkefnum af meiri krafti og því hóf stjórn félagsins vinnu við stefnumótun til framtíðar. Í þeirri vinnu höfum við lagt áherslu á að beina kröftum okkar að því að efla útbreiðslu og notkun Biblíunnar. Það er verðugt verkefni, enda held ég að það sé full þörf á að kynna efni bókar bókanna betur fyrir fólki, ekki síst á tímum eins og við lifum nú. Það er ekki nóg að hafa bókina til sölu, við verðum að vekja á henni athygli og hvetja fólk til lesa hana sér til gagns og gleði. Þetta má gera á margan hátt, m.a. með útgáfu hjálparefnis við biblíulestur og með námskeiðahaldi. En betur sjá augu en auga svo ef einhver les- enda Biblíutíðinda lumar á góðum hugmyndum, þætti mér fengur að því að heyrja þær. Svo má ekki gleyma því að félagið hefur tekið þátt í fjölmörgum verkefnum á alþjóðavettvangi í samvinnu við Sameinuðu biblíufélögin og hefur fullan hug á að halda því samstarfi áfram.“

Af hverju telur þú að það sé þess virði að standa í rekstri og viðgangi félags eins og Hins íslenska biblíufélags?

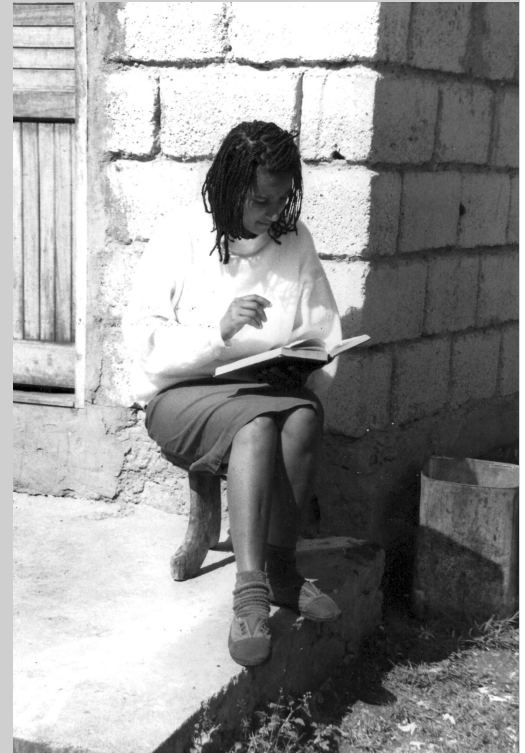
„Eins og ég sagði áðan, tel ég Biblíuna enn eiga fullt erindi til fólks nú á tímum eins og jafnan áður. Vitnisburður Biblíunnar um kærleika Guðs til mannanna er ótímabundið fagnaðarerindi, sem fellur aldrei úr gildi. Þá velkist ég ekki í vafa um að boðskapur hennar um kærleikann til náungans hefur sjaldan átt eins brýnt erindi til fólks og einmitt núna. Von mín er sú, að sýn Biblíunnar á manngildi og réttlæti eigi greiða leið í vitund fólks og verði að raunverulegri viðmiðun, bæði í lífi einstaklinga og þjóðarinnar sem heildar. Ég er þess fullviss að það er vísasta leiðin til farsældar og tel að Hið íslenska biblíufélag geti með starfi sínu lagt sitt lóð á vogarskálarnar.“ ■

Kveðja frá HARALDI ÓLAFSSYNI

1964: „Þetta er næstum því eins og við tölum, en ég skil það ekki!“

Á þessa leið voru viðbrögðin þegar ég gerði tilraun til að nota Óró mó-Biblíuna frá Vestur-Eþíópíu, þegar ég hóf starf meðal Bórana Óró mó-manna í Suður-Eþíópíu árið 1964. Ég kynntist snemma enskum kristniboða frá Keníu sem var að þýða Nýja testamentið á bórana óró mó-tungumálið. Það sem hann skrifaði var með latnesku lettri, en þá var allt lesmál á eþíópskum tungumálum með eþíópsku lettri. Okkur kom saman um að ég skyldi fá fólk með mér til að snúa textanum yfir á eþíópskt letur.

Síðan hef ég verið að vinna að þessu með öðru starfi og löngum hléum, en alltaf með Bórönnum, sem textaskýrandi og til að fylgjast með því að innihaldið komist rétt til skila. Eftir miklar tafir var Nýja testamentið prentað 1988, en upplagið týndist á leið frá prentsmiðju í Austurlöndum til Addis Ababa. Önnur prentun gekk betur og komst í dreifingu árið 1995. Upplagið var 4.000 eintök og er löngu uppselt. Öll Biblían kom úr í Keníu 1995. Þá var ákveðið að gefa út Nýja testamentið að nýju í Eþíópíu og nota endurskoðaða textann og latneskt letur, sem nú er notað í eþíópskum tungumálum nema semítísku málunum. Nú er þessu verki lokið og búið að prenta í 5.000 eintökum, sem nú eiga að vera á leið til Eþíópíu. Hið íslenska biblíufélag hefur fjármagnað hlut Mekane Yesus kirkjunnar við verkið, auk þess sem það hefur gert kirkjunni kleift að kaupa allt upplagið — án þess að kirkjan þyrfti að sækja um það! Ég vil nota þetta tækifæri, fyrir hönd *The South Ethiopia Synod* og *The Ethiopian Evangelical Church Mekane Yesus*, til að þakka stjórn og stuðningsaðilum Hins íslenska biblíufélags fyrir stuðninginn við þetta starf. Ég ætla ekki að reyna að skýra hvað útgáfa Nýja testamentisins hefur að segja fyrir einstaklinga og söfnuði í Bórana. Mér verður hugsað til áhrifanna af störfum Odds Gottskálkssonar, Guðbrands biskups Þorlákssonar og Ebenezers Henderssonar á þjóð okkar.

Ung kona les í Óró mó-Biblíunni í Eþíópíu.

2011: „Þetta er alveg eins og við tölum!“

Alvæpni Guðs

GUÐRÚN JÓNSDÓTTIR SKRIFAR

Í 2. bindi Þjóðsagnabókarinnar, sýnisbók íslenskra þjóðsagnasafna, sem Sigurður Nordal tók saman, er skráð stórmerk saga: „Fjandinn og þrír djöflar hans“. Einu sinni sendi fjandinn burt þrjá djöfla þess erindis að skemma mannkynið. Þeir voru u.þ.b. ár í burtu og komu til baka vetrardaginn fyrsta. Fjandi fagnaði þeim vel og spurði tíðinda. Varð fyrst fyrir svörum sá er mestur þóttist og sagðist hafa kennt alþýðu að ljúga. Annar, sem taldi sig næstan hinum, sagði frá að hann hefði kennt mönnum að stela. „Miklu góðu hafið þið til leiðar komið,“ sagði skratti. „En hvað gjörðir þú, ómyndin þín?“ sagði hann við hinn þriðja sem var minnstur talinn. „Það var nú ekki mikið. Ég kom öllum heldri mönnum til að trúa að þú værir ekki til.“ „Það var vel gjört og betur en hinir gjörðu og skaltu hér eftir næstur mér teljast.“

Í Biblíunni, í bréfi Páls postula til Efesusmanna í 6. kapítula 10.-20. versí, bréfi sem hann skrifar í fangelsi í Róm, segir: „Styrkist nú í Drottni og í krafti máttar hans. Klæðist alvæpni Guðs, til þess að þér getið staðist vélabrögð djöfulsins. Því að baráttan, sem vér eigum í, er ekki við menn af holdi og blóði, heldur við tignirnar og völdin, við heimsdrottna þessa myrkurs, við andaverur vonskunnar í himingeimnum. Takið því alvæpni Guðs, til þess að þér getið veit mótsöðu á

Guðrún Jónsdóttir.

„Biblían er innblásin bók þótt hún sé rituð af mönnum. Hún er að mínu mati gull- og demantsnáma sem við ættum að lesa.“

hinum vonða degi og haldið velli, þegar þér hafið sigrað allt.“ Alvæpni Guðs lýsir Páll á innblásinn hátt frá 14. versí: Við eigum að ástunda sannleikann, réttlætið og vera fús til að flytja fagnaðarboðskap friðarins Trúin er okkur skjöldur, sem við getum slökkt með öll hin eldlegu skeyti hins vonða. Við eigum að taka við hjálmi hjálpræðisins og sverði andans, sem er Guðs orð. Við eigum að vera árvakrir og staðfastir í bænum okkar fyrir öllum. Páll biður einnig um fyrirbænið fyrir sér til að kunngjöra með djörfung leyndardóm fagnaðarerindisins í fjötrum sínum. Í sálmi Lúthers, sem Helgi Hálfðánarson þýddi svo snilldarlega, lýsir Lúther eins og Páll postuli hinni stöðugu baráttu milli góðs og ills í heiminum, baráttunni um mannkynið og um val þess.

Biblían er innblásin bók, þótt hún sé rituð af mönnum. Hún er að mínu mati gull- og demantsnáma, sem við ættum að lesa með leiðsögn Heilags anda, trúa

eins og stendur, gera eins og stendur og þá fáum við eftir þörfum okkar: Von, vissu, vörn gegn efa, angist og ótta, örvæntingu og kvíða. Huggun og styrk í sorg og stríði, síðast en ekki síst fyrirgefningu og frið og sigur fyrir náð Jesú til eilífs lífs.

Lokaorð mín og stöðug bæn fyrir þjóð okkar og fósturjörð er vers úr 35. passúsálmi séra Hallgríms Péturssonar:

Gefðu, að móðurmálið mitt, minn Jesús, þess ég beiði, frá allri villu klárt og kvitt, krossins orð þitt útbreiði um landið hér, til heiðurs þér, helst mun það blessun valda, meðan þín náð, lætur vort láð lýði og byggðum halda.

Höfundur er geðlæknir

Ársfundur

► 20. MARS 2011

Ársfundur
Hins íslenska biblíufélags
fer fram sunnudaginn 20. mars
kl. 15.00 í safnaðarheimili
Seljakirkju.

DAGSKRÁ
Venjuleg aðalfundarstörf,
sbr. 10. gr. laga félagsins.

STJÓRNIN

Biblían sem bókmenntaverk

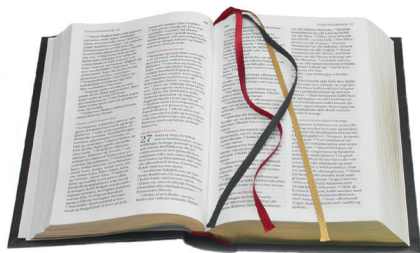
Meðal heimsbókmenntanna skipar Biblían auðvitað mikilvægan sess.

GOTTSKÁLK JENSSON SKRIFAR

Í Háskóla Íslands er nú á vormiss-eri boðið upp á námskeiðið „Biblían sem bókmenntaverk“. Þótt námskeiðið sé þverfaglegt, telst það hluti af grunnnámi í námsleiðinni almennri bókmenntafræði, en sú grein hefur nú verið kennd í Háskóla Íslands í fjóra áratugi. Í upphafi var almenn bókmenntafræði hýst innan heimspikeideildarinnar gömlu en heyrir nú til nýrrar deildar, Íslensku- og menningardeildar, á Hugvísindasviði. Umsjónarmaður námskeiðsins um Biblíuna sem bókmenntaverk er Gottskálk Jensson, prófessor í almennri bókmenntafræði, en einnig annast kennslu guðfræðiprófessorarnir Gunnlaugur A. Jónsson, sem miðlar nemendum af þekkingu sinni á Sálmunum, og Jón Ma. Ásgeirsson, sem tekur fyrir handritafundi síðari tíma, veitir yfirlit um þá flóru rita sem tengist Biblíunni en stendur utan við hana og fjallar um hið sögulega samhengi í pólitík ólíkra kirkjudeilda varðandi ritsafnið Biblíuna. Um þrjátíu nemendur eru skráðir í námskeiðið, sem miðast við þarfir nemenda fyrir haldgóða og yfirgripsmikla kunnáttu í bókmenntasögu fyrri alda. Meðal heimsbókmenntanna skipar Biblían auðvitað mikilvægan sess.

Nýnæmi

Því er ekki að neita að ákveðið nýnæmi er að þessu námskeiði í bókmenntafræðikennslu við Háskóla Íslands. Þótt Biblían njóti almennt mikillar virðingar og þýðing hennar sé óumdeild fyrir menningu okkar og samfélag, er samt þekkingin á ritum hennar ekki að sama skapi útbreidd. Lestur Biblíunnar er því í engu samræmi við virðingu ritsins og sögulegt mikilvægi. Aðgreining deilda og greina í háskólum ásamt ákveðinni fælni fyrri kynslóða bókmenntafræðinga við Biblíuna (sem stafar af sögulegu hlutverki hennar sem heilagrar ritningar) hafa gert það að verkum að rannsóknir á Biblíunni sem bókmennta-texta hafa lengi verið í lágmarki. Engu að síður er það öllum bókmenntafræðingum

ljóst að Biblían hefur miðlæga stöðu í bókmenntakerfum Vesturlanda og víðar. Án þekkingar á sögum Biblíunnar, túlkunarsögu hennar og hinni biblíulegu hefð í bókmenntunum, er hætt við ónógum skilningi á sumum þeirra rita sem flokkuð eru til heimsbókmenntanna. Nýnæmi er að þessu námskeiði, því þótt prófessor Þórir Kr. Þórðarson hafi boðið upp á sambærilegt námskeið í heimspikeideildinni gömlu, eru nú liðnir meira en tveir áratugir síðan. Námskeið hans sem hann nefndi Biblían af sjónarhóli bókmenntafræða var haldið einu sinni, haustið 1989. Tveimur árum síðar gaf Þórir út gormahefti með fyrirlestrum sínum og öðru efni sem tengdist námskeiðinu, og gefur það ágæta mynd af efnistöku hans. Minningin um þetta námskeið lifir raunar enn meðal sumra bókmenntafræðinga enda fór kennarinn á kostum og þekking hans var síður en svo takmörkuð við guðfræði og biblíurannsóknir heldur virtist hann kunna jafngóð skil á öllum nýjustu kenningunum í bókmenntafræði á þeim tíma.

Yfirlitsþekking á biblíuritunum

Í námskeiðinu núna er leitast við að veita yfirlit yfir bókmenntaefni í Biblíunni, sem er safn rita úr ólíkum áttum eftir ólíka höfundum er skrifuðu á fleiri en einu tungumáli og á löngu tímabili, en auk þess eru lesin nokkur rit sem ekki teljast til reglurita. Auðvitað er ekki tími til þess að lesa allt jafn vandlega heldur er sumt hraðlesið, annað aðeins skimað. Til samanburðar við rit Biblíunnar eru höfð egypsk, mesopótamísk, grísk, koptísk og latnesk fornaldarrit. Biblíuritin eru lesin sem arfsagnir, skáldskapur, spekirit, sagnfræði og mannleg viðhorf, þ.e. sem fornaldarbókmenntir og heimsbókmenntir.

Einnig er litið á viðtökur Biblíunnar í gegnum tíðina, mikilvægi þýðinga fyrir viðtökurnar og sömuleiðis fjallað um kenningar bókmenntafræðinga um texta- og túlkunarsamfélög.

Við skipulag námskeiðs sem þessa eru í aðalatriðum tvær leiðir færar, að lesa og ræða valda kafla úr Biblíunni vandlega, eða að reyna að veita yfirsýn yfir ritsafnið allt með lestri sem flestra ritanna. Ljóst er að á 12–13 vikum er ekki hægt að lesa öll rit Biblíunnar ofan í kjölinn. Síðari leiðin hefur verið valin í yfirstandandi námskeiði, enda um að ræða inngangsnámskeið fyrir verðandi bókmenntafræðinga. Kennslufræðin að baki eru þau að þegar skapast hafi yfirlitsþekking á biblíuritunum í heild sinni, eigi nemendur hægar með að sökkva sér niður í athuganir á einstökum ritum og stunda sjálfstæðar athuganir á þeim. En því ber ekki að neita, að öðruvísi mætti fara að.

Allar menntir á bókum

Þegar Biblían er lesin sem bókmenntaverk óttast sumir að ritningartextinn afhelgist og verði „eintómar“ bókmenntir, og það kann að vera nokkuð til í því, en þessu fylgir aftur á móti sú áhætta að bókmenntahugtakið aflagist og þurfi að breyta um merkingu til þess að geta rúmað sjálfa Biblíuna. Kannski er það síðarnefnda áhætta sem hélt Biblíunni svo rækilega utan við bókmenntanám víða á Vesturlöndum á ofanverðri 20. öld. En hvað eru bókmenntir eiginlega, hve stöðug er merking þessa hugtaks? Í nýlegri grein í tímariti Hugvísindastofnunar, Ritinu, 3. hefti fyrir árið 2010, var bent á þá staðreynd að nýyrðið „bókmenntir“ virðist smíðað fyrir minningarkvæði sem sr. Egill Eldjárns-son, síðar prestur á Útskálum á Reyjanesi, flutti yfir moldum fósturföður síns, Jóns Árnasonar Skálholtsbiskups, hinn 18. febrúar 1743. Og þegar bókmenntahugtakið var smíðað merkti það einfaldlega „allar menntir á bókum“, þar á meðal augljóslega einnig Biblían. Nærri öld síðar, í Fjölni, öðlaðist bókmenntahugtakið svo þá víðu og fagurfræðilegu, og síðast en ekki síst þjóðlegu, merkingu sem við þekkjum enn. Fyrirbærið bókmenntir er því ekki ýkja gamalt undir þessu heiti, og óþarfi að líta á það sem nein helgisþjöll eða misnotkun á bókmenntahugtakinu þótt Biblían sé lesin á þennan hátt. ■

Höfundur er prófessor í almennri bókmenntafræði við Háskóla Íslands

Biblían á faraldsfæti

Þegar öll Biblían er vistuð í farsímanum má með sannri tala um vasabiblíu — og það á faraldsfæti.

GUÐNI EINARSSON SKRIFAR

Nútímamaðurinn er á eilífum þeytingi og má helst aldrei vera utan kallfæris.

Snjallsímar og spjaldtölvur seljast nú eins og heitar lummur. Lestölvur, þ.e. tölvur sem eru sérstaklega gerðar til að lesa í þeim bækur, voru á meðal vinsælustu jólagjafa vestanahafs um síðustu jól. Hvað kemur þetta Hinu íslenska Biblíufélagi við? Tilgangur félagsins er m.a. að stuðla að útbreiðslu Biblíunnar og því er eðlilegt að huga að þeirri öru þróun sem nú er í miðlun lesmáls og þar með texta „Bókar bókanna“. Æ fleiri lesa nú bækur og blöð af skjám og um leið og sala rafbóka vex og fleiri komast upp á bragðið með skjálestur má ætla að lestur og sala prentaðra bóka minnki.

Lesvélar

Nú er svo komið að tíundi hluti seldra bóka í Bandaríkjunum er rafbækur, það er bækur sem miðlað er rafrænt en ekki prentaðar. Lesvélir Kindle er nú mest selda varan í Amazon (www.amazon.com) vefversluninni og sú vara sem flestir hafa gefið fimm stjörnur. Kindle er mjög létt og meðfærileg lestölva en nýjasta gerð hennar getur engu að síður geymt um 3.500 bækur. Alls eru í boði meira en 700.000 titlar rafbóka hjá Amazon sem heyra undir höfundarrétt og enn fleiri titlar eldri bóka sem gefnar voru út fyrir árið 1923 og falla ekki lengur undir höfundarrétt. Viðskiptavinir Amazon geta því valið úr um tveimur milljónum titlum rafbóka.

Kindle

Þegar leitað er að orðinu „bible“ í Kindle-bókabúðinni koma upp meira en 8.000 niðurstöður. Þar á meðal er fjöldi biblíupýðinga, biblíuhandbóka og raunar einnig bækur sem koma Guðs-ordinu ekkert við. Amazon seldi í fyrra 15% fleiri rafbækur en pappírskiljur og sala rafbóka var þá þrefalt meiri en sala harðspjaldabóka í þessari vinsælu vefbókabúð.

Nook

Önnur vinsæl lesvél heitir Nook og er frá bók-sölurisanum Barnes & Noble (www.barnesandnoble.com). Með henni, líkt og Kindle, er hægt að velja úr um tveimur milljónum bókatitla í rafbókadeild Barnes & Noble. Leit að orðinu „bible“ skilaði rúmlega 9.700 niðurstöðum hjá Nook og var úrvalið svipað samansett og hjá Kindle. Þessar tvær lesvélar eiga það sameiginlegt að bækurnar þarf að kaupa frá móðurfyrirtækjunum. Fleiri fyrirtæki smíða lestölvur og talsvert úrval er af

rafbókum frá öðrum en fyrrgreindum rafbókabúðum.

Spjaldtölvur

Í spjaldtölvum eru skjárin og tölvan sambyggð og tölvurnar þunnar líkt og lestölvurnar. Þær eru því ekki með lyklaborð og skjá eins og „venjulegar“ fartölvur eða borðtölvur. Sem dæmi um vinsæla spjaldtölvu má nefna iPad frá Apple, einnig framleiða Samsung, Sony, Asus og fleiri tölvur með þessu sniði. Hægt er að gera flest ef ekki allt í spjaldtölvum sem gert er í „hefðbundnum“ borðtölvum og fartölvum. Hægt er að sækja forrit sem t.d. les Kindle-bækur og hlaða því niður í spjaldtölvur og hefðbundnari fartölvur og borðtölvur. Flestar spjaldtölvur líkt og snjallsímar geta tengst Netinu. Þannig er hægt að nota vafra í þessum tækjum til að fara á vef Hins íslenska Biblíufélags (www.biblian.is) og skoða þar texta biblíupýðinganna frá 2007, 1981 og Guðbrandsbiblíu (1584). Biblíutextinn er á vefþjóni Biblíufélagsins en ekki hlaðið niður í tölvuna.

Snjallsímar

Snjallsímar eru í raun litlar nettengdar tölvur sem er hægt að nota sem síma auk margs annars. Þeir geta tengst Netinu ýmist í gegnum þráðlaust net (wi-fi) eða í gegnum 3G símasamband. Í vöfrum símanna er hægt að lesa íslensku biblíupýðingarnar þrjár á vef Hins íslenska Biblíufélags. Þar að auki er hægt að hlaða niður sérstökum biblíuforritum (apps) og sækja erlendar biblíuútgáfur og geyma í minni símans. Margir bjóða slík forrit án endurgjalds en aðrir selja þau. Biblíupýðingarnar sem dreift er ókeypis eru oft eldri pýðingar. Meðal annars er hægt að sækja slík biblíuforrit og biblíutexta í iPhone og BlackBerry síma og síma með Android, Palm, Symbian og fleiri stýrikerfum og einnig síma með Java forrit. Vefsíður sem bjóða upp á erlendar biblíupýðingar, sniðnar fyrir hinar ýmsu gerðir snjallsíma, eru t.d. www.LifeChurch.tv og vefsíðan gobible.jolon.org er með Biblíur fyrir margar gerðir „venjulegra“ GSM-síma. Einföld netleit skilar slóðum að fjölda slíkra ókeypis biblíulestrarforrita. Þegar öll Biblían er vistuð í farsímanum og hægt að fletta upp í henni hvar sem er og hvenær sem er má með sannri tala um vasabiblíu — og það á faraldsfæti. ■

Höfundur er í stjórn Hins íslenska Biblíufélags

Dostojevskí og Nýja testamentið

Nýja testamentið lifnar við á alveg sérstakan hátt í ritsmíðum rússneska stórskáldsins.

HARALDUR HREINSSON SKRIFAR

Akommóðunni lá bók. Hann hafði séð hana í hvert skipti sem hann gekk þar hjá; nú tók hann hana upp og leit á hana. Þetta var Nýja testamentið í rússneskri þýðingu. Bókin var gömul og snjád, í leðurbandi.¹ Á þessa leið lýsir Fjodor Míkhajlovítsj Dostojevskí (1821–1881) Nýja testamenti Sonju, trúnaðarvinar aðalsöguhetjunnar Raskolnikofs í *Glæpi og refsingu*. Ekki er ólíklegt að Dostojevskí, einn kunnasti rithöfundur nítjándu aldar, hafi haft sitt eigið eintak í huga þegar hann skrifaði þessi orð. Nýja testamentið hans sem varðveitt er í Rússneska ríkisbókasafninu er nefnilega ógn lúíð, undið af raka og nagað af meindýrum. Bókin er enda margþvæld af lestri. Síðurnar eru rifnar og gaudslitnar, og eigandinn hefur verið óhræddur við að merkja við eitt og annað í textanum og strika undir það sem honum þótti mikilvægt. Þá er þetta eintak Nýja testamentisins ein af aðeins þrem bókum sem varðveist hafa með merkingum frá Dostojevskí sjálfum og hlýtur þess vegna að teljast merkileg heimild um störf og þankagang hans.²

Styrkur í nauðum

Bókina fékk Dostojevskí að gjöf árið 1850 þegar hann var á leið til Síberíu. Þar hafði honum verið gert að sitja af sér fjögurra ára refsivist fyrir glæpi gegn ríkinu. Í fangelsinu skildi hann bókina aldrei við sig og svaf með hana undir koddanum. Efni hennar var honum vitanlega vel kunnugt. Skáldið kom úr trúrækinni fjölskyldu og kunni góð skil á kristinni kenningu Austurkirkjunnar. Kona hans, Anna Grígorjevna, sagði að Nýja testamentið og efni þess hefði alltaf verið manni sínum sem dýrmætur sjóður og þangað hafi hann sótt styrk í nauðum og sálarangist. Hann fletti upp í því þegar hann var efins, stóð frammi fyrir erfiðum ákvörðunum eða kvíðinn því sem framundan var. Þá opnaði hann bókina einhvers staðar af handahófi og las það vers og íhugaði sem hann sá fyrst á vinstri síðu opunnar. Þann 9. febrúar 1881 fannst

Dostojevskí eins og hann yrði að grípa til þessa ráðs. Hann las Matt. 3.15: „Jesús svaraði honum: „Lát það nú eftir. Þannig ber okkur að fullnægja öllu réttlæti.“ Þegar skáldið hafði lesið versið sagði það: „Heyrið þið þetta? Lát það nú eftir! Og haldið ekki aftur af mér! Auðvitað er ég að deysja.“ Sex stundum síðar var Dostojevskí allur.³

Eins og leiðarstef í tónverki

Þrátt fyrir að þessi ljósbrot úr ævi skáldsins gefi ágæta mynd af viðhorfi þess til Nýja testamentisins, þá eru ritverk Dostojevskís auðvitað rækasti vitnisburðurinn um hversu hugleikið efni þess var honum. Oft hefjast rit hans á versi úr Nýja testamentinu sem síðan endurómar ritið allt til loka eins og leiðarstef í tónverki. Þannig hefjst verkið *Djöflarnir* á frásögn Lúkasar (8.32–26) af því þegar Jesús hrakti illu andana í svínin. Karamazovbræðurnir hefjast eins og kunnugt er á Jóh. 12.24: „Sannlega, sannlega segi ég yður: Ef hveitikornið fellur ekki í jörðina og deyr verður það áfram eitt. En ef það deyr ber það mikinn ávöxt.“ Þessi sömu orð standa á legsteini skáldsins í Tikhvinkirkjugarðinum í Sankti Pétursborg.

Litir og tónar

Það er þó ekki alltaf sem lesandinn fær slíkar vísbendingar við upphaf bókanna. Oft eiga stefin það til að blómstra smám saman eftir því sem sögunni vindur fram. Þannig er það t.a.m. í *Glæpi og refsingu* þar sem frásögninni af því þegar Jesús reisti Lasarus frá dauðum (Jóh. 11) er eins og þokað að lesandanum sem túlkunarlyki að sálarástandi og endurreisn

Raskolnikofs. Í Karamazovbræðrunum notast Dostojevskí hvað eftir annað við liti og tóna úr Nýja testamentinu, og þá sérstaklega úr Jóhannesarguðspjalli, sem hefur löngum haft sérstaka stöðu innan Rétttrúnaðarkirkjunnar. Öldungurinn Zosima, helsta fyrirmynd Aljosha, yngsta Karamazovbróðurinn, verður nánast að talsmanni guðspjallamannsins Jóhannesar. Boðskapur hans hverfist um eina boðorðið sem finna má í guðspjallinu: „að þér elskið hvert annað“ (Jóh. 13.34) og lesandinn hrífst með Aljosha þar sem hann reynir hvað hann getur að koma fram við náungann og veröldina með þessi kærleiksorð sem leiðarljós.

Sögupersónur og innri átök

Nýja testamentið lifnar við á alveg sérstakan hátt í ritsmíðum Dostojevskís. Hann kafar niður í djúp þess og færir það sem þar ólgar í orð. Eins og í óveðri sviptist lesandinn með persónum Dostojevskís milli efa og fullvissu, elsku og sinnuleysis, undrunar og leiða. Samræður sögupersóna og innri átök þeirra endurspeglar umrötið sem boðskapur ritanna kann að vekja í hjarta lesandans. Umrót sem skáldið sjálf hlýtur að hafa reynt og fengist við. Nýja testamentið hans Dostojevskís varð ekki safngripur fyrr en að honum látnum. Sem betur fer. Það ber nefnilega ekki ávöxt ef það er meðhöndlað sem stofustáss. Um það vitnar snjád eintak hins rússneska stórskálds. ■

¹ Fjodor Dostojevskí, *Glæpur og refsing* (þýð. Ingibjörg Haraldsdóttir; Reykjavík: Mál og menning, 1984), s. 280.

² Geir Gjetsaa, *Dostoevsky and His New Testament* (Slavica Norvegica III; Ósló og New Jersey: Solum Forlag og Humanities Press, 1984), s. 5.

³ Þessa frásögn er að finna í dagbókum Önnu Grígorjevnu. Sótt í bók Gjetsaa, *Dostoevsky and His New Testament*, s. 6.

Leggðu góðu málefni lið

Stór þáttur í manneskjunni er að vilja skipta máli og taka þátt í að skapa umhverfi sitt og samfélag. Í Einkabankanum og Fyrirtækjabankanum á landsbankinn.is er þjónusta sem auðveldar einstaklingum og fyrirtækjum að styðja við góð málefni. Á einfaldan hátt er hægt að velja yfir 80 góðgerðarfélög og leggja þeim lið með einni greiðslu eða með reglubundnum hætti allt árið. Það er auðvelt að byrja og auðvelt að hætta. Það er auðvelt að skipta máli.

